

בעזרה

פעה"ק ירושלים תובב"א

ניסן-אייר תשכ"ח

Return Postage Guaranteed
100% תחורה מבטוח

שנה ל"ט [כ"ב] חוברת ז"ח

קול תורה

ירחון רבני מרכזי

לחדושים בהלכה ואגדה, לספרות התורה והיהדות, לפרסומי שאלות ותשובות ופסקי דין מוסמכים, ולכל המתרחש בעולם הרבנים והרבנות בארץ ובגולה.

ירושלים
שולם
33
P. P.
Jerusalem

החתימה לשנה:
בישראל 10 ל"י
לרבני חכה"ש 6 " "
בארצות הלי"ש £ 2.00
" הדולר \$ 5.—
חוברת בודדת 1.30 ל"י
מודעות:
30 ל"י העמודה.
רשט בדאר המרכזי
בתור עתון רשום

העורך: הרב שמואל אהרן שזורי

המו"ל: הרב בן-ציון שזורי

תוכן הענינים:

הלכה

הסעה בחיבה אם מותרת כיו"ס ע"י גוים (תשובה)
על שיער הבא מהדוד לגבי פאה נכרית
כתפילת מוסף ר"ח בשבת ובחול
בדין משוקדים דמנורה

הרב צבי פסח פראנק [מרן זצ"ל]
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב מאיר כלומנפלד
הרב יוסף רכס

הלכות ארץ ישראל

הלכות בית הבחירה (ז)

הרב בצלאל זולטי

הגיונות וחקרי תורה, הערות, הארות ובאורים

פרפראות — מתוך תשובות ומכתבים לרבנים
בארה"ק ובארה"ב —

הרב ישראל פורת

באורי הרמב"ם עפ"י המאירי (השמטה)
מסביב לאשישו"ת. בענין זמנה של קריאת המגילה
בירושלם לפני הישלמה א. מכתב אל העורך
ב. תשובת העורך
הרב הג"מ אפרים סוקולובר ז"ל
מודעות

הרב דובעריש צוקרמן

הרב יצחק משה שחיבר
הרב שמואל אהרן שזורי
הרב אברהם שמחה הכהן קפלן

הכתובות: — Address

מערכת קול-תורה ת.ד. 5174 ירושלים, טלפון 28064
The KOL-TORA P. O. B. 5174, Jerusalem, Israel.

מחנני
בנק הדאר
מס. 10.356

מעון העורך: רחוב יואל 12, ירושלים

מפני תנאי הדפוס נדרשים סופרינו במפגילנו להמציא מאמריהם בכתב מכתה דוקא!

— דפוס סלימון —

מקצתו למעלה מי, או מכיון שהתיבה נחה
מקצתה למעלה מי הוא פטור על כל מה

שבהיך התיבה וכדלעיל לענין זורק רשות
בפ"ע].

נחום אליעזר רבינוביץ

הרב דטורונטו-דאונוויו

על שיער הבא מהודו לגבי פאה נכרית

בזמן האחרון בגלל האופנה ההדשה עלה
הביקוש לשיער אדם לפיאות נכריות עד להפך
ליא. היקף גרם לכניסת הודו לשוק זה. שם
ישנם אלפים ורובבות שנוהגים לגדל פרע
וליום איד ידוע מתגלחים ומקריבים את
השיער לע"ז. לפנים היו שורפים את השער
ער המתקבץ שם לקמצים אחרי טכס ההקר
בה: אולם כאשר ראו הסוחרים בהונג-קונג
שהשיער שווה כסף השגיעו על השלטונות
למנוע איבוד השיער, מאחר שהוא יכול לש
מש מקור למטבע זר. מכיון שמטעם אמונתם
אין השריפה בכלל עבודתם כי ההקרבה בל
בד היא עיקר, והשריפה היתה רק לפנות
המקום, לפיכך ראו השלטונות בעין יפה הצ
עה זו. ומאז זורמת לשוק דרך הונג-קונג
כמות ענקית של שיער אדם מהודו. ויש
אומרים שכיום רוב השיער שעושים ממנו
פיאות נכריות מוצאו מהודו. ישנם חנויות
שהפאות מצויינות — "שיער מזרחי" או
"שיער אירופאי", אבל הרבה יש שאין שוב
ציון. אמנם ישנם סוחרים שאומרים שהם
בקיאים להכיר ולהבחין בין שיער הכא
מארצות המערב לבין שיער מהודו. האם אין
איסור תקרובת ע"ז חל על שיער זה?

ואפילו נעשתה בו עבודה, ואלו הן דברי
השו"ע (שם ג): ותקרובת... כל שכיוצא בו
קרב על גבי המזבח כמו כל מיני מאכל כגון:
בשר שמנים וסלתות ומים ומלח, אם הניחו
לפניה לשם תקרובת נאסר מיד. אבל דבר
שאיך מקריבין ממנו בפנים אינו נאסר אלא
אם כן עשה ממנו כעין זביחה או כעין זריקה
המשתברת והוא דרך לעובדה באותו דבר.
אע"פ שאין דרך לעובדה בזה הענין... וכן
בכל דבר שעובדה כדרך עבודתה בין אם
הוא דרך כבוד או דרך בזיון ואינו כעין פנים
חייב ולא נאסר, עכ"ל.

הטו"ז (ס"ק ה) מפרש מיני מאכל דווקא
מאותם מינים הקרבים בפנים ובגלל זה תמה
על הפרישה שפירש בשר... ה"ה בשר חיות
ועופות מקרי תקרובת, וז"ל: ואיני יודע לזה
טעם ולא ראוי דהרי בפירוש אמרו שכיוצא
בו קרב לגבי מזבח, ואין חיה קרב בפנים
כלל, ע"ש ובנקודות הכסף.

ולפענ"ד נראה ליישב דברי הפרישה כי
בגמרא דף נא, א לגבי בעל מום אמר רבא:
השתא לכני נח חזיא לגבוה בכמה דידהו,
לעכו"ם מיבעיא? והרי אמרו בזבחים קטו,
ב: הכל כשרים ליקרב בכמה של בני נח:
בהמה, חיה ועוף, זכרים ונקבות, תמימין
ובעלי מומין... אולם אפילו להט"ז לאו כל
לא הוא כי רק מה שקרב לפנים נאסר כי
בשו"ע הוסיף: שחט לפני חגב נאסר אפי'
אין דרך לעובדה בהגב כלל, והרי חגב
אינו קרב בפנים.

חמורה תקרובת ע"ז יותר מעבודה זרה
עצמה, שאילילים עצמם יש להם ביטול אבל
תקרובת ע"ז אין לה ביטול (ע"ז נ, א, ועיין
הוסי' יו"ט ג"ח שכתב: ה"ה לענין טומאת
מאהיל; ועיין יו"ד קל"ט-ב). אולם מצד אחר
יש קולא בתקרובת שלא הכל נאסר בתקרובת

אבר. דינו של רבי יוחנן מן הסתם נאמר באופן שאין עבודתה של ע"ז זו בבהמה מחוסרת אבר. כי אם עבודתה בכך הרי נת-רבה ממקרא אחר: איכה יעבדו, אלא וודאי המדובר הוא בשאין עבודתה בכך אלא שרבי יוחנן מסביר לנו את הדרשה שדרשו מן הכתוב: "זובח לאלהים יחרם" — לרבות עבודות שנתייחדו לשמים, שאין זה אמור אלא כעין פנים.

המושג כעין פנים טעון בירור. בטח אין לומר שפירוש "כעין פנים" הוא ממש כמו עבודת שמים בבית המקדש, שהרי אמר רבא: השתא לבני נח חזיא לגבוה בבמה דידהו, לעכורם מיבעיא? ברור איפוא שכעין פנים' כולל לא פחות מכל עבודה הראוי' לשמים ואפילו בבמה של בני נח, וממילא אף כל בהמה חיה ועוף כי כשרים הם בבמה. מכל מקום ראינו שהמיעוט "מעין פנים" מוסב לא על מעשה השחיטה לבד אלא על הנשחט, דהיינו מקבל הפעולה. היא היא פעולת השחיטה בבהמה תמימה ובבהמה מחוסרת אבר. אמנם על מחוסרת אבר הוא פטור משום שיש חסרון בנשחט. נמצינו למד' דים כי אף כשיש פעולת שחיטה ממש — דהיינו חתיכת הצוואר בסכין — ישנן הגר' בלות על טיב הנשחטים. לא על כל נשחט הוא חייב; על בהמה מחוסרת אבר ואצ"ל על בהמה שמתה כבר אינו חייב אפילו עשה בה פעולת שחיטה ממש.

ברם לא רק על עבודות פנים לבדן חייבין אפילו אין דרך עבודתה בכך. אמרו בסנהדרין סב א: אבות — זיבוח... תולדות — שבר מקל לפניה' (דדמי לשחיטה ששובר מפרקתה). מהו היחס בין אב לתולדה? ברור שצריך שהמעשה יהא דומה למעשה הע' בודה בפנים. אולם עד כמה דרוש דמיון זה? בכלל בכל מעשה יש להבחין שלש בחי' נות: א) איכות הפעולה מצד הפועל. למשל

אלא שפסקו של השו"ע כאן כבר עמד עליו הש"ך (ס"ק ו) שלא הוכיר את דעת הרמב"ם ותמה עליו. והנה מבוכה גדולה בין המפרשים במקור דינים הללו הן בפירוש הסוגיא בע"ז והן בדבר הרמב"ם הל' עכו"ם ג"ד, שהראב"ד השיגו וכל נר"כ הראשונים והאחרונים נדחקו בביאור פסקיו.

ולוא דמסתפינא הייתי מציע לבאר את סוגיית הגמרא לדעת הרמב"ם קצת אחרת מאשר פירשו שאר הראשונים, ולפענ"ד נר"א אה שעי"ז יתיישבו פסקי הרמב"ם מתוכה. טרם ניגש לפירוש הסוגיא נציע את כללי הענין ואף נקדים הגדרת המונחים היסודיים בו.

בסנהדרין ס. ב נתבאר שהעובד ע"ז כדרכה חייב על כל עבודה אף גפוף ונשוק אף דרך בזיון, כל שהוא כדרכה — חייב מיתה. אזהרתו היא מן הכתוב: ופן תדרוש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם' — דהיינו כדרכה. ניספ ע"כ חייבתו תורה אם עבדה בעבודות שנתייחדו לשמים, אפילו אין דרך ע"ז זו לעובדה בכך. הוא שדרשו שם: זובח לאלהים יחרם בלתי לדי' לבדו'. — בזובח לעכו"ם הכתוב מד' בר. אין לי אלא זובח; מקטר ומנסך מניין? ת"ל: "בלתי לדי' לבדו" — ריקן העבודות כולן לשם המיוחד... יכול שאני מרבה המ' גפף והמנשק והמנעיל? ת"ל: "זובח" — זביחה בכלל היתה ולמה יצאה, להקיש אלי' ולומר לך: מה זביחה מיוחדת שהיא עבודת פנים וחייבין עליה מיתה אף כל שהיא עבד' דת פנים וחייבין עליה מיתה...'

יתר על כן, בעבודה זרה נ"א, א' אמר רב אבהו אמר רבי יוחנן: מניין לזובח בה' מה בעלת מום לעכו"ם שהוא פטור? שנא' מר: "זובח לאלהים יחרם בלתי לדי' לבדו" — לא אסרה תורה אלא כעין פנים'. והגמרא מעמידה את דבריו דווקא בבהמה מחוסרת

הנזרק מתפור כמו הדם בזריקתו — דהיינו צריך דווקא זריקה משתברת שהיא כעין זריקה אף מצד הנפעל? המיעוט „כעין פנים“ אינו הולם לכאן לגמרי, כי הלא בפנים אין תולדות, וכל שמרבים אנו תולדות ממילא נכללו הרבה דברים שאינם „כעין פנים“ כגון מקל וכו'.

מעתה נמצא שעל האבות הוא חייב רק כשעושה אותם בדברים שהם מסוג „מעין פנים“, כל שאינו מעין פנים כגון מחוסרת אבר — פטור עליו, אבל על התולדות ישנן שתי אפשרויות: (א) כל ששייך בו שם תולדה חייב עליו, דהיינו אם המעשה דומה מצד הפועל ומצד התכלית — תולדה הוא וחייב, למשל, על כל דבר שאפשר לשברו או לזרקו חייב משום שחיטה זריקה. (ב) גם בתולדות אינו חייב אלא א"כ גם מצד הנפעל יש כאן דמיון באיכות הפעולה, דהיינו בעיניו כעין זביחה וכעין זריקה, לפיכך על זריקה משתברת חייב אבל על זריקת מקל פטור.

ברם אפילו באופן הראשון כ"ז אמור רק לגבי חיוב העובד, אבל לגבי איסור תקרובת ודאי שאין להרחיב את דין התקרובת עד כדי כך, ולמה לא? כבר פירש הר"ן (הביאו בב"י סי' קלט): „דלגבי חיובא בחדא מתרתי סגי — או כעין פנים ונפקא לן מזובח לאלהים יחרם, או כדרך עבודתה ונפקא לן מאיכה יעבדו, אבל לגבי איסורא של תקרובת לעולם אינו נאסר אלא בכעין פנים דאיסור תקרובת מאשר חלב וזבחימו יאכלו, נפקא הילכך לא מיתסר אלא כעין פנים דומיא דזביחה, נמצא שאפילו מי שסובר חייב על זריקת מקל אף שאינה משתברת, מ"מ לא נאסר משום תקרובת, כי חיוב העי"ב הוא משום תולדת זריקה ועל תולדת זריקה יש לומר שחייב אפילו אינה כעין זריקה ממש מצד הנפעל, כי תולדה יש כאן עכ"פ מצד הפועל והתכלית ואין צריך

השוחט שובר מפרקתה של הכהמה, וכל השור בר דבר הרי כאן פעולה דומה מצד הפועל, כמו כן, הנזרק אבן או הנזרק דם — מצד הפועל שניהם שווים. (ב) איכות הפעולה מצד הנפעל, בהמה הנשחטת משתנית משהיתה שהרי נחתכת, דם הנזרק משתנה שהרי מתפור טיפין טיפין, כאן אנו מסתכלים לא על מה עושה הפועל אלא מה נעשה בנפעל. (ג) תכלית הפעולה, למשל, שחיטה נעשית בבעל חי כדי שימות.

אם דגים אנו משום תולדה ואב מסתבר שהדמיון יהיה בעיקר רק בא' וג' — באיכות הפעולה מצד הפועל ובתכלית המעשה (כמו שמצינו דוגמתה גם בשבת), דהיינו, כמו בשחיטת בהמה שובר מפרקתה וזויה מתה, כן בשבירת מקל — המקל בטל מכמות שהיה, משל אחר: זריקה או ניסוך היא עבודת שמים וכלל אבות היא, לשמים ישנה רק בדם, יין, שמן, ומים שכולם נוזלים, תולדה — זריקת דבר קשה ואפילו מקל, מצד הנפעל שונה היא לגמרי פעולת הזריקה על הנוזלים מאשר במקל; הללו מתפוררים מה שאין כן מקל, אמנם מבהינת אב ותולדה הדמיון מספיק כי מעין זריקה יש כאן אפילו במקל כי העושה פועל בשווה בשניהם ואף התכלית להקריב את הדבר למזבח היא שוה בשניהם.

על כן מתעוררת כאן שאלה גדולה כאשר נדון בנפעל, מכיון שהרחבנו את סוג העבודות להתחייב אף על תולדות, הרי בע"כ שהרחבנו פי כמה את סוג הנפעלים שהם החמרים שבהם נעשות תולדות העבודות, למד על שחיטה שייכת רק בבעל חי, אבל תולדה דתה הרי ישנה גם במקל וכיו"ב, מעתה יש לשאול: האם צריך גם מצד הנפעל שיהיה דמיון באיכות הפעולה, ולא יספיק שהתולדה היא מעין האב? למשל, זריקת מקל היא מעין זריקת דם אבל שמא צריך דווקא שיהא

את ישמעאל בונה במסין וצד חגבים ומעלה ומקטיר קטרת לעכו"ם — שחיטה לא נאמר כי צידה לבד תספיק בחגב. (ועיין שבת קלו, א. גבי שחיטת טריפה ופדי מגדים פתיחה לה' שחיטה; ועיין תוספות חולין ע"ד, ב' ד"ה דגמר שבן פקועה חשוב שחוטא ואין פודין). לפיכך פטור השוחט לה חגב משום שזהו כאילו שחט את המתה ומאחר שבעיני מעיין פנים הרי השוחט את השחוטא פטור. אבל אין הכי נמי זרק מקל יוכל להיות שהוא חייב ולא בעיני זריקה המשתברת כי לגבי תולדות אין צריך שהנפעל יהיה כעין זריקה. אבל לר' יהודה לא יתחייב באסיפה לבד ואין לומר עכ"פ תהא אסיפה תולדת שחיטה ויתחייב, כי בשחיטת בהמה הבהמה מתה ע"י פעולת השחיטה ולר' יהודה צריך גם בתולדה מעין זביחה ולפיכך צריך דווקא שהחגב ימות, וכן בזריקה צריך דווקא זריקה המשתברת. על כן לר' יהודה על אסיפה לחוד הוא פטור, אבל אם שחט לה חגב מא"ח חר שגם בנפעל דומה הוא לשחיטת בהמה שהרי החגב מת ע"י השחיטה — חייב. אולם לרבנן מאחר שאסיפתו היא שחיטתו נמצא שוחט אחר שוחט ופטור כי בשחיטה שהיא אב וודאי בעיניו מעיין פנים.

מסקנת הגמרא היא: לא, דכ"ע לא אמר ריבן כעין זביחה וממילא לא בעיניו נמי זריקה המשתברת אלא כעין פנים בעיניו — באבות החיוב מוגבל רק למקום שהנפעל דומה מעיין פנים, אבל בתולדות לית לן בה כי המיעוט מעיין פנים לא שייך לתולדות כלל. ושאני חגב הואיל וצווארו דומה לצ"ח וואר בהמה לפיכך מחייב ר' יהודה כי הוא דומה ממש לשחיטת פנים והוא סובר שאין לומר בזה שוחט אחר שוחט כי חי הוא לפנינו. אחרי מסקנה זו ממילא נדחית הא"ר קימתא שהעמידו לעיל בצואה לחה, כי באמת אין צורך לזה והלכה היא שלא בעיניו

יותר. אבל לאסור בתקרובת צריך דווקא כעין פנים, דהיינו שתהא ממש כעין זריקה — זריקה משתברת, כי לאסור בתקרובת בע"כ צריך לדון על הנפעל שהיא עכ"פ באיזה אופן שהוא בחינת חלב זבחימו'. אחרי הקדמה זו נראה לפרש את הסוגיא בעבודה זרה נ, ב לדעת הרמב"ם: אמר רב יהודה אמר רב: עכו"ם נאעובדין אחתה במ"ק קל — נאעבד מקל בפניה חייב, זרק מקל בפניה פטור. לכן נקט שעובדין אותה במקל, כגון בקשקוש, לרבותא שאע"פ שעובדין אותה במקל, מ"מ זרק בפניה מקל פטור כיון ששינה מקשקוש לזריקה. א"ל אביי לרבא: מאי שנא שכר דהוה לה כעין זביחה שהיא תולדה, זרק נמי הוה לה כעין זריקה ויתחייב על התולדה כמו על האב? אמר ליה: בעינא זריקה משתברת וליכא' — כל"ר מר, לא יספיק שאיכות הפעולה מצד העובד היא דומה לזריקה אלא צריך גם מצד הנפ"ע על יהא דומה בכלשהו לדם שמתפור על ידי זריקה, ולפיכך צריך דווקא זריקה המשיבת תברת להתחייב. שוב מקשה הגמ' מברייתא נפת לה צואה משמע שלא צריך זריקה המשתברת, ודוחה שאפשר להעמיד בצואה לחה, לימא כתנאי. שחט לה חגב, ר' יהודה מחייב... סבר אמרינן כעין זביחה לפיכך דווקא שחט שהחגב מת על ידו — חייב. אבל באסיפה לבד אינו מתחייב אע"פ שלגכי היתר אכילה דיו באסיפה, וחכמים פוטרים... לא אמרינן כעין זביחה אלא כעין פנים — מאחר שהשחיטה היא עבודת פנים, דהיינו אב, לפיכך לגבי הנשחט בעיניו מעיין פנים. מעתה חגב שאסיפתו זו היא שחיטתו, הא"ר סיפה היא מעיין זביחה, אבל שחיטת חגב אינה כלום כי אין שחיטה אחר שחיטה והרי זה כאילו שחט בהמה שכבר נשחטה. ואם אין ראיה לדבר זכר לדבר בתוספתא סוטה ו"ג: מלמד שהיתה אמנו שרה רואה

פורה וודאי שמצד הפועל דומים הם ולפיכך חייב. אבל מצד הנפעל יש כאן שוני שזה מתפור מה שאין כן זה, ולגבי איסור תקרובת מסקנת הגמרא היא שצריך דמיון יתר. אבל אפילו לאיסור תקרובת אין צריך שיהיה דבר הראוי לשמים, זהו שפסק בפרק ז"ט: אבל אם מצאו בפנים בין דרך כבוד בין דרך בזיון בין דבר הראוי למזבה בין דבר שאינו ראוי — כל הנמצא בפנים אסור. עיי"ש ובכ"מ.

נחזור לעניננו. בדבר תגלחת לע"ז הרי חק זה כבר היה לעילמים כמבואר בע"ז יא. ב שהיו מניחים בלורית לשם ע"ז ולסוף שגה היו מגלחים אותה בלורית לבדה. והר"ח כתב (דף כט, א): 'פי' בלוריתו מקום בראש שמגלחין אותו הכומרים לעכו"ם' הרי שהי' גילוח נעשה לשם ע"ז. אלא שעדיין יש לחקור אם השיער הבא מהודו נאסר בתקרובת כי שמא אינו אלא חק שלהם להתגלח באותו יום איד אבל לא יותר. אולם לכאורה זה אינו כי כפי השמועה מגישים את השיער לע"ז. אלא שהרי בשו"ע פסק: 'דבר שאין מקריבין בין ממנו בפנים אינו נאסר אלא א"כ עשה ממנו כעין זביחה או כעין זריקה המשתברת'. ובכ"מ הנ"ל פירש כן גם בדעת הרמב"ם. והלא שיער אינו ראוי לפנים ואין להביא ראיה משער הנזיר ששורפין אותו תחת הדוד ששם שאני כמוכן. ברם מבואר בדש"י דף נא. א ז"ל: 'שבצרן מתחילה לצורך עכו"ם ובבצירתו עבדה לעכו"ם דהוי כשבד מקל לפניה דדמי לזביחה עכ"ל. מעתה כל שהי' גילוח נעשה לשם עכו"ם לא יהא אלא כבי' צירה דדמי לזביחה. והריהו תקרובת ונאסר. אלא שכל זה אמור בידוע שהשיער הוא מתקרובת ע"ז. אבל על סתם שיער בשוק יש להסתפק שמא אינו מהודו ואפילו הוא מהודו שמא אינו מתקרובת ע"ז כי מסתמא יש גם שיער אחר שם. אולם זה אינו, כי אף

זריקה המשתברת ואף זרק מקל בפניה חייב שלא כרב יהודה אמר רב. על כן מביאה כאן הגמרא את דברי ר"נ אמר רבה נר אבוה אמר רב... שבר מקל בפניה חייב ונאסרת. זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת. א"ל רבא לרב נחמן: מאי שנא שכר דהויא ליה כעין זביחה, זרק נמי הויא ליה כעין זריקה? א"ל: בעינן זריקה משתברת וליכא. פירוש לגבי חיוב עבודה כבר נפסק שאין הגבלה עוד על הנפעל, אבל לגבי איסור תקרובת בזה הכל מודים שצריך כעין זריקה כי איסור תקרובת נלמד מחלב זבחימו וצריך שתהיה התקרובת דומה במקצת לזבה. ושוב דנה הגמרא בזה אם לאיסור תקרובת צריך דווקא כעין זריקה ממש: מעתה אבני בית מרקוליס במה נאסרו... כל שאר הענין דן בשאלה זו ולבסוף מביאה הגמרא את הדין של מחוסרת אבר שגו"ש לאותו ענין כי הוא הגבלה בנפעל כמו שנתבאר.

הרמב"ם פסק ככל המתבאר מסוגיא זו ח"ל: 'ספת לה צואה או שניסך לה עביט של מי רגלים וזיב' — כי מסקנת הגמרא היא כרב נחמן שלהתחייב אין צורך דווקא בזריקה המשתברת. שחט לה חגב פטור אלא א"כ היתה עבודתה בכך' — כרבנן שסיבדים שבאב צריך כעין פנים ושחט אחר שחט פטור. וכן אם שחט לה בהמה מחוסרת אבר פטור אא"כ היתה דרך עבודתה בכך, מאי וכן? אלא ששניהם מדין אחד הם כי בשוחט שהוא אב צריך מעין פנים, ומאותו טעם שפטור על שחטת חגב משום שחשוב כשהוט כבר ואין כזה בפנים, הוא הדין פטור גם על בהמה מחוסרת אבר שאינה בפנים.

אח"כ חוזר לדבר על ההבדל שבין חיוב עבודה לדין איסור תקרובת: שבר מקל בפניה חייב ונאסרת, זרק מקל בפניה חייב ואינה נאסרת שאין זריקת המקל כעין זריקת הדם שהרי המקל כמו שהוא והדם מת-

נאה. (עיין שד"ח כללים תי"ז כלל כה) וכל ספק דאורייתא לחומרא (עיין בקובץ על הרמב"ם שם). ע"כ לכאורה נראה שבלי בדיקה קפדנית לברר שהשיער הוא אירופאי אין להשתמש בפיאה נכרית עשויה משער אדם. ואף גם זאת צריך לברר אם באמת אפשרית בדיקה כזו.

אבל מפני שהדבר הזה נוגע לרבים ובפרט להרבה בנות ישראל הכשרות לא מלאני לבי לומר בזה הלכה. בפרט אשר לא ראיתי ולא שמעתי מי שיתעורר על זה. ושלא ראו חכמים איזה צד להקל. אולם מאידך אין להחדיש במקום אפרושי מאיסורא. ע"כ אמרתי להציע את השאלה לפני מורי הדור אשר על פיהם ישק כל העם.

אילו היה רוב השיער מהודו מותר עכ"ז כל שנתערב בו תקרובת ע"ז נאסרה כל התערובת (סימן קמ). אבל עכשיו אשר כפי השמועה רוב השיער משם הוא וודאי אסור ורק מן הסברא באנו לומר שיש שם גם מיעוט של היתר, אפילו נתערב השיער משם באחר אסור את כל התערובת. עוד זאת אפילו בתערובת שניה או שלישית, אם צדקו דברי השואל שהמומחים הבקיאים יודעים להכיר את השיער הבא מהודו, הרי האיסור ניכר ולא שייך בו ביטול כלל.

והנה לדעת רוב הפוסקים תקרובת ע"ז אסורה בהנאה מדאורייתא ותופסת דמי' (רמב"ם הל' עכו"ם ז"ט) שלא כתוספות (ב"ק עב, ב ד"ה דאי) שמחלקים בין אכילה להי

הרב מאיר בלומנפלד

נו"ארק נ. דז.

בתפלת מוסף ראש חודש בשבת ובחול.

בחרתנו' אלא: .אהבת אותנו ורצית בנו' — ומשום דשבת מקדשא וקיימא מששת ימי בראשית ואינה תלויה בקביעות דראש חודש, מה שאין כן ימים טובים ור"ח שתלו' ייב בקביעות הב"ד, וק"ל.

(ב) מפני מה בחול אומרים: זמן כפרה לכל תולדותם, ובשבת רק אומרים: ראשי הדשים לכפרה הפשוט הוא דראש חודש מקדש הב"ד והוא זמן' כפרה, אמנם בשבת אין אומרים, זמן' לפי שקבוע וקיימא.

(ג) מדוע בחול אומרים, מזבח חדש, ובשבת אין אומרים זה?

בספרי מנחת מאיר סימן ל"ו, בענין חדשים בשקיעת החמה כתבתי שם בחינוך בית המקדש דלעתיד לבא, וגם בחינוך מזבח דהוא בתמיד של שחר וכבואר במנחות

נשאלתי מאת הרה"ג ר' אפרים גרינ' בלט שליט"א, מממפיס, לברר לו החילוקים שיש בין השמונה עשרה של מוסף ראש חודש שחל בחיל לחל בשבת. (א) מדוע לא אומרים בשבת גם כן, ובראשי חדשים, אלא אומרים: ,אתה יצרת'?

לפי דעתי הטעם פשוט שמצינו בגמרא ביצה דף י"ז ע"א: ,ת"ר שבת שחל להיות ב"ח או בחול של המועד... ובמוספין, מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע', ועיין ברש"י שם (לעיל), ומזכיר של שבת תחילה: ,ותתן לנו את יום המנוחה', עיי"ש. וזהו ביו"ט או בחוה"מ בשבת, ובכך נכון שבר"ח בשבת אומרים תחילה אתה יצרת עולמך מקדם, כיון שמזכירים שבת מקודם, ואין אומרים: ,אתה